

SAMK-kampus Rauma Kanali

Pelastussuunnitelma

SAMK-kampus Rauma Kanali pelastussuunnitelma

Laadittu 10.12.2018

Laatija Juha Vilen

Viimeksi päivitetty 1.11.2022

Päivittäjä Juhani Härkälä

Tämä pelastussuunnitelma on laadittu käyttäen palvelua SAMK.

Tässä pelastussuunnitelmassa on 39 sivua.

Sisällys

1	Kohteen perustiedot	5
1.1	Perustiedot	5
1.2	Muut tiedot	5
2	Organisaatio	8
2.1	Kiinteistön turvallisuushenkilöt	8
2.2	Kiinteistön työsuojeluorganisaatio	8
2.3	Kiinteistön tärkeät numerot	9
2.4	Muut tärkeät numerot	9
3	Vaaratilanteet	10
4	Turvallisuusjärjestelyt	12
4.1	Sammutuskalusto	12
4.2	Turvalaitteet	12
4.3	Ensiapu	13
4.4	Paloturvallisuus	14
5	Tiedottaminen ja perehdyttäminen	17
6	Toimintaohjeita	18
6.1	Turvallisuusorganisaatio	18
6.2	Avun hälyttäminen	18
6.3	Sairauskohtaus tai tapaturma	19
6.4	Tulipalo	25
6.5	Tulipalo – toimintaohjeet, kun turvallinen poistuminen on estynyt	25
6.6	Toiminta palohälytystilanteessa	26
6.7	Toiminta kokoontumispaikalla	27
6.8	Liikuntarajoitteisen avustaminen hätätilanteessa	27
6.9	Vesivahinko	27
6.10	Väkivallan uhatessa	28
6.11	Pommiuhka	29
6.12	Yleinen vaaramerkki	30
6.13	Sähkökatkot	31
6.14	Sisälle suojautuminen	32
6.15	Tapaturmien ennaltaehkäisy	33
6.16	Defibrillaattorin (DEFIn) käyttö	34
6.17	SYDÄNPYSÄHDYS	34
6.18	Use of defibrillator (DEF)	35
7	Väestönsuojelu	36

8	Irtaimiston säilytys	37
9	Liitteet	37
	Liite A Liiketilän haltijan velvollisuudet	38
	Liite B Alkusammuttimien käyttöohjeet	39
	B.1 Sammuttimet	39
	B.2 Sammutuspeitteet	39
	B.3 Pikapaloposti	39

1 Kohteen perustiedot

1.1 Perustiedot

Kiinteistön nimi	SAMK-kampus Rauma Kanali
Kiinteistön kutsumanimi	Kanali
Kiinteistön osoite	Satamakatu 26 26100 RAUMA
Rakennusten määrä	1
Kiinteistön omistaja	Rauman kaupunki
Rakentamisvuosi	1984
Kerrokset	3
Paloluokka	P1
Käyttötarkoitus	Oppilaitos

1.2 Muut tiedot

Kohde kuuluu seuraavaan pelastustoimen alueeseen: Satakunta. Pelastuslaitoksen arvioitu saapumisaika kohteeseen on n. 6 minuuttia.

Paloilmoittimen keskuksen sijainti	Liikuntasalin sisäänkäynnin yhteydessä
Kiinteistöhoito	Oppilaitoskiinteistöt Oy, Rauman kaupunki Tilapalvelut puh. 050 5293030 päivystys 050 5649702
Vartiointiliikkeen yhteystiedot	Securitas puh. 020 4912600 päivystys puh. 020 4912600 http://www.securitas.fi
Kokoontumispaikka	Satamakadun vastakkaisella puolella oleva parkkipaikka

Varakokoontumispaikka	Osoitetaan tarvittaessa
Väestönsuojien määrä	3
Väestönsuojan sijainti VSS1	C151
Väestönsuojan sijainti VSS2	C152
Väestönsuojan sijainti VSS3	C172
Lämmitysmuoto	Kaukolämpö
Veden pääsulku	C-osan pääty
Lämmönjakohuone	Teknisissä tiloissa
Sähköpääkeskus	SAMK: 1. kerroksen B-käytävän varrella. Kiinteistö: C-osan pääty, käynti ulkoa.
Ilmanvaihtokone	Yläkerta, ylimmän kerroksen saunatilojen takana ja alakerta, vahtimestarin huoneen takana
Ilmanvaihdon hätä-seis	Pääsisäänkäynnin yhtyedessä

SAMKin sähkökeskus

SAMKin sähkökeskus

Sähköpääkeskus

*Veden pääsulku**Veden pääsulku***Henkilömäärät****Yhteensä**

	Päivällä	Illalla	Yöllä
Arkisin	100–200 <i>avoinna 7.00 - 19.00</i>	0–10	0
Viikonloppuisin	0–10 <i>sunnuntaisin suljettu</i>	0–10	0

2 Organisaatio

Isännöitsijä	Lauri Sillanpää Rauman oppilaitoskiinteistöt lauri.sillanpaa@rauma.fi

---

2.1 Kiinteistön turvallisuushenkilöt

Turvallisuusvastaava, avainhallinta, vahtimestari	Juhani Härkälä SAMK puh. 044 7103506 juhani.harkala@samk.fi
Kiinteistö- ja turvallisuuspäällikkö	Tero Hämäläinen SAMK puh. 044 7103210 tero.hamalainen@samk.fi
Väestönsuojan hoitaja VSS1, VSS2, VSS3	Miikka Sajantola

2.2 Kiinteistön työsuojeluorganisaatio

Työsuojelupäällikkö	Jari Lahti SAMK jari.lahti@samk.fi
Työsuojeluvaltuutettu	Kirsti Santamäki kirsti.santamaki@samk.fi

---

2.3 Kiinteistön tärkeät numerot

Tehtävä	Nimi	Puhelinnumero	Päivystysnumero
Huoltoyhtiö	Oppilaitoskiinteistöt Oy, Rauman kaupunki Tilapalvelut	050 5293030	050 5649702
Hissihuolto	Schindler		020 320500
Vartiointiliikkeen yhteystiedot	Securitas	020 4912600	020 4912600

2.4 Muut tärkeät numerot

Toimija	Puhelinnumero	Päivystysajat
Hätänumero	112	24 h
Myrkytystietokeskus	0800 147 111	24 h

3 Vaaratilanteet

Riski, vaara- tai ongelmatilanne:	Vaikutus:
1) Tulipalo	Merkittävä – erittäin merkittävä. Toiminta keskeytyy, isommassa tapauksessa pidemmäksikin aikaa. Tulipalon vahingoittamien tilojen käytöstä poistaminen korjauksen ajaksi Koulurakennuksessa olevien henkilöiden evakuointi
2) Ulkopuoliset uhkatilanteet - lähialueella tapahtuva tulipalo - kaasuonnettomuus - muut vaaralliset aineet	Vähäinen-merkittävä riippuen tapahtuman etäisyydestä Viranomaisten ohjeiden noudattaminen Ilmanvaihdon pysäytys
3) Äkilliset tapaturmat ja sairastumiset	Vähäinen - merkittävä, yleensä selvittää lievällä henkilövahingolla Ensihoito ja ohjaus ammattiapuun Tilanteen jälkikäsittely tapauskohtaisesti
4) Muut turvallisuutta vaarantavat uhkatilanteet	Vähäinen - merkittävä riippuen tilanteesta Henkilöiden evakuointi Sisälle suojautuminen

Riski, vaara- tai ongelmatilanne:	Vaikutus:
5) Varkaudet, murrot ja ilkivaltaiset uhkaukset	Vähäinen - merkittävä Varkauksissa vähäinen omaisuusvahinko Esim. pommiuhkauksen sattuessa toiminta keskeytyy Henkilöturvallisuuden turvaaminen
6) Liikenneonnettomuus	Vähäinen– erittäin merkittävä Henkilövahingoista riippuen voi vaatia mittavaakin jälkipuintia
7) Vesivahinko	Vähäinen– merkittävä Omaisuusvahingot vahinkotilassa Tarvittaessa vahinkojen torjunta, ja korjaustyöt Laajan vahingon sattuessa tilojen käytöstä poistaminen korjauksen ajaksi
8) Sähkökatko	Vähäinen– merkittävä. Tilanteen pitkittyessä toiminnan keskeyttäminen Sähkökatko voi rikkoa laitteita / keskeyttää työskentelyn hetkellisesti

4 Turvallisuusjärjestelyt

4.1 Sammutuskalusto

Sijainti	Sammutuskalusto	Kuvaus
Toimitiloissa	Käsisammutin	Hiilidioksidisammuttimet ATK-luokissa Muualla 6kg käsisammuttimia
Kerroksittain hissien läheisyydessä	Pikapaloposti	
Luokkahuoneissa	Sammutuspeite	

Hiilidioksidisammutin

Käsisammutin ja sammutuspeite

Pikapaloposti

Alkusammuttimet tulee tarkastaa:

- vähintään vuoden välein kun käsisammutin on alttiina sammuttimen toimintakuntoon vaikuttaville tekijöille, kuten kosteudelle, tärinälle tai lämpötilojen vaihtelulle (ulkotilat)
- vähintään kahden vuoden välein (sisätilat)

Pikapalopostit tulee tarkastaa:

- Pikapalopostien toimivuus tulee tarkastaa vuoden välein. Pikapalopostien letkujen koeponnistus tulee tehdä viiden vuoden välein.

4.2 Turvalaitteet

Poistumisopastus

Poistumisopastuksella osoitetaan poistuminen rakennuksesta. Viallisista tai puutteellisista opasteista on ilmoitettava kiinteistöhuoltoon.

Poistumisopastus

Kuvaus	Akkuvarmenteiset poistumisopasteet
Kattavuus	Poistumisreitit ja uloskäynnit

Ilmanvaihdon pysäytys

Mikäli rakennukseen kohdistuu ulkoinen vaara, kuten palokaasut viereisestä rakennuksesta, tulee ilmanvaihto sulkea. Tällöin pelastusviranomainen antaa yleensä hätätiedotteen, jossa annetaan myös lisäohjeita ja kehoitus ilmanvaihdon pysäytykseen.

Ilmanvaihdon saa pysäyttää kuka tahansa.

Ilmanvaihdon pysäytys: Pääsisääkäynnin yhtyedessä

IV-hätäseis

4.3 Ensiapu

Työturvallisuuslain (738/2002) 46 § mukaan työnantajan on huolehdittava työntekijöiden ja muiden työpaikalla olevien henkilöiden ensiavun järjestämisestä, annettava ohjeet ensiavun saamiseksi sekä varattava työpaikalle tai sen välittömään läheisyyteen riittävä määrä asianmukaisia ensiapuvälineitä.

- Ambulanssi ohjataan: Lähimmälle sisäänkäynnille.

Kiinteistössä on saatavilla ensiaputarvikkeita seuraavasti:

Tarvike	Sijainti
Defibrillaattori	Aula
Ensiapulaukku	Aula

*Defibrillaattori**Ea-laukku*

4.4 Paloturvallisuus

Automaattinen paloilmoinjärjestelmä

Automaattisen paloilmoinjärjestelmän tarkoituksena on varoittaa kiinteistön käyttäjiä alkavasta palosta. Järjestelmä havaitsee tulipalon nopeasti ilmaisimien reagoiessa paloon ja palokellot alkavat soida. Järjestelmä välittää hälytyksen automaattisesti hätäkeskukseen.

Automaattinen paloilmoinjärjestelmä

Kuvaus	Automaattinen paloilmoin
Keskuksen sijainti	Liikuntasalin sisäänkäynnin yhteydessä
Kattavuus	Kiinteistön tilat

*Paloilmoitinkeskus**Paloilmoitinpainike*

Ilmoituksensiirtoyhteyden toiminnallisuuden varmistaminen

- Määräaikaishuollot ja vikakorjaukset
- Ilmoituksensiirtoyhteyden kuukausikokeilu
- Määräaikaistarkastukset

Toimenpiteet ilmoituksensiirtoyhteyden vian ilmaantuessa

Mikäli havaitaan vika ilmoituksensiirtoyhteydessä, järjestetään kiinteistössä valvonta tehostetusti henkilökunnan voimin.

- Yhteys hätäkeskukseen
- Päivystäjä valvomaan paloilmoitinkeskusta
- Päivystäjä suorittaa tarvittaessa hätäilmoituksen ja opastaa pelastuslaitosta palokohteeseen

Palo-osastointi

Palo-osastoinnin tarkoitus on palon sattuessa estää palokaasujen ja palon leviäminen sekä turvata ihmisten poistuminen. Tämän takia on erityisen tärkeää, että palo-ovet pidetään kiinni. **Palo-ovia ei saa kiilata auki.**

Käyttötavaltaan tai palokuormaltaan oleellisesti toisistaan poikkeavat tilat on muodostettu eri palo-osastoiksi, jos on tarpeellista henkilöiden tai omaisuuden suojaamiseksi. (käyttötapaosastointi)

Rakennusten palo-osastoinnit:

Rakennus	Tyyppi	Kuvaus
Rauman kampus	Käyttötapaosastointi	Rakennuksen paloluokka on P1.

Poistumisreitit

Poistumisturvallisuuden periaatteena on, että rakennuksen kaikista tiloista on joka hetki päästävä poistumaan vähintään kahta kulkureittiä pitkin ilman avainta tai muuta oven avausvälinettä. Ovia ei saa pitää työaikana takalukossa. Uloskäyntien edessä ei saa säilyttää tavaraa.

Kiinteistössä on seuraavan tyyppisiä poistumisjärjestelyjä:

Rakennus	Poistumisjärjestelyt
Rauman kampus	Poistuminen normaaleja poistumisreittejä käyttäen, pääportaikon tai sivuportaikkojen kautta. Poistumisreitit on opastettu, Henkilökunta opastaa hälytyksen sattuessa poistumisessa ja varmistaa, että sisälle ei jää ketään.

Kokoontumispaikka: Satamakadun vastakkaisella puolella oleva parkkipaikka

Tulityöt

Tulityöt määritellään töiksi, joissa syntyy kipinöintiä tai joissa käytetään liekkiä tai muuta lämpöä ja joka aiheuttaa palovaaraa. Tällaisia töitä ovat mm. kaasu- ja kaarihitsaus, poltto- ja kaarileikkaus, laikkaleikkaus ja metallien hionta, joista syntyy kipinöintiä, sekä työt, joissa käytetään kaasupoltinta, muuta avotulta tai kuumailmapuhallinta. Tulitöille on aina niiden palovaaran vuoksi harkittava vaihtoehtoisia menetelmiä.

Tulitöiden suorittaminen tilapäisellä tulityöpaikalla vaatii aina tulityöluvan. Tulityön suorittajalla on oltava voimassa oleva tulityökortti.

Paloilmoitinlaitteiston hoitajan on huolehdittava tarpeellisista irtikytkennöistä, jotta tulityöt tai muut remonttityöt eivät aiheuta aiheetonta paloilmoitusta.

Mahdolliset paloilmoitinjärjestelmän irtikytkennät on kytkettävä takaisin päälle.

5 Tiedottaminen ja perehdyttäminen

Koko henkilöstön perehdyttäminen

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011,2§) velvoittaa seuraavasti: *"Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja siitä on tiedotettava tarvittavalla tavalla rakennuksen... työntekijöille ja muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon."*

Suunnitelmasta ja sen keskeisistä seikoista tulee tiedottaa kaikkia kohteessa työskenteleviä henkilöitä.

Perehdytyksen vastuhenkilö: Rehtori

Tiedottaminen Turvallisuusasioista: Suunnitelma käydään läpi henkilökunnan kanssa.

Koulutustilaisuudet: Järjestetään tarvittaessa.

Harjoitukset: Suunnitelman käytännön harjoittelu vuosittaisilla poistumisharjoituksilla, joihin osallistuu henkilökunta ja oppilaat.

Uusien työntekijöiden perehdyttäminen:

Lähin esimies perehdyttää aina uuden työntekijän pelastussuunnitelman keskeisiin seikkoihin ja käy läpi poistumistiet sekä alkusammutuskaluston sijainnit.

Turvallisuuskoulutus

- Turvallisuuskoulutuksen järjestämisestä vastaa rehtori.
- Läheltä piti-tapauksista ilmoitetaan ja ne käsitellään työsuojelun toimesta.
- Turvallisuustietoutta jaetaan perehdytyksissä, koulutuksissa sekä suunnitelmaa lukemalla.

6 Toimintaohjeita

Seuraavilla sivuilla on selostus ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi. **Lue toimenpideohjeet tarkasti!**

Oikeat toimenpiteet, ratkaisut ja valinnat ehkäisevät ja rajoittavat onnettomuuksia. Vahinkoja voidaan näin minimoida tai ne voidaan poistaa kokonaan.

Turvallisuus on kaikkien yhteinen asia!

6.1 Turvallisuusorganisaatio

Kiinteistön turvallisuushenkilöt

Turvallisuusvastaava, avainhallinta, vahtimestari

Juhani Härkälä
SAMK
puh. 044 7103506
juhani.harkala@samk.fi

Kiinteistö- ja turvallisuuspäällikkö

Tero Hämäläinen
SAMK
puh. 044 7103210
tero.hamalainen@samk.fi

Väestönsuojan hoitaja VSS1, VSS2, VSS3

Miikka Sajantola

6.2 Avun hälyttäminen

Kaikissa kiireellisissä hätätilanteissa, olipa kyse sitten poliisin, pelastustoimen, sairaankuljetuksen tai sosiaalitoimen kiireellisestä avuntarpeesta **SOITA NUMEROON: 112**

Soita hätäpuhelu itse, jos voit

Tärkeää on, että hätäpuhelun soittaa se, jota asia koskee. Hänellä on tietoja, joita päivystäjä tarvitsee määritellään millaista apua paikalle lähetetään. Välikäsien kautta tuleva puhelu voi viivästyttää avun paikalle tuloa.

Kerro, mitä on tapahtunut

Hätäkeskuspäivystäjä kysyy soittajalta tietoja tapahtuneesta, jotta hän osaa tarvittaessa lähettää tilanteeseen oikean avun.

Kerro tarkka osoite ja kunta

Hätäkeskuksen alueella saattaa olla useita samoja osoitteita eri kunnissa. Siksi on tärkeää kertoa osoitteen lisäksi tapahtumapaikkakunta.

Vastaa sinulle esitettyihin kysymyksiin

Päivystäjän esittämällä kysymyksillä on tarkoituksensa. Kysymykset eivät viivästytä avun hälyttämistä. Kiireellisessä tapauksessa päivystäjä hälyttää jo puhelun aikana auttamaan tulevat viranomaiset ja yhteistyökumppanit, sekä antaa näille lisätietoja tapahtuneesta.

Toimi annettujen ohjeiden mukaan

Päivystäjä on koulutettu antamaan ohjeita eri tilanteisiin. On tärkeää noudattaa annettuja ohjeita. Oikein suoritetuilla ensitoimenpiteillä on usein merkitystä tilanteen lopputuloksen kannalta.

Lopeta puhelu vasta saatuaasi siihen luvan

Liian aikainen puhelun päättäminen voi hidastaa auttajien paikalle saapumista. Saatuaasi luvan puhelun päättämiseen, sulje puhelin. Pidä linja vapaana. Päivystäjä tai kohteeseen saapuva auttaja voi tarvita lisätietoja tapahtuneesta.

Hätätilanteessa pelastuslaitosta ohjataan seuraavasti:

Automaattisen palohälytyksen sattuessa ohjaus paloilmoitinkeskukselle (sijaitsee urheiluhallin sisäänkäynnin yhteydessä). Muussa tapauksessa ohjaus lähimmälle sisäänkäynnille

6.3 Sairauskohtaus tai tapaturma

Hätäensiapu

Hätäensiavun tarkoituksen on varmistaa potilaan avoin hengitystie sekä ylläpitää hengitystä ja verenkiertoa.

1. Arvioi tilanne, varmista oma turvallisuutesi ja soita 112.
2. Avaa potilaan hengitystiet kohottamalla hänen leukaansa ja kääntämällä otsaa taaksepäin.
3. Tarkista hengittääkö potilas. Tajuton ja reagoimaton potilas ei hengitä, jos et tunne ilmavirtausta kädelläsi, korvallasi tai poskellasi.
4. Aloita painanta- ja puhalluselvytys.

Puhalluselvytys-ohjeet:

- Aloita elvytys
  - 30 painallusta
  - 2 puhallusta

Jos puhallukset eivät saa rintakehää nousemaan, ÄLÄ jatka puhaltamista. Tärkeintä on ylläpitää uhrin verenkiertoa painantaelvytyksellä.

5. Käänä tajuton, itse hengittävä potilas kylkiasentoon. 6. Hoida verenvuoto painamalla vuotokohdasta käsin. 7. Auta selkävamman saanutta potilasta pitämällä hänen päätään paikoillaan.

Toimi näin hätätilanteessa:

- Pysähdy ja rauhoitu
- Soita 112
- Varmista ensin oma turvallisuutesi ja estä lisävahingot
- Anna hätäensiapua
- Opasta ammattiauttajat paikalle

Diabeetikon heikotus

Kun diabetesta sairastavan verensokeri laskee liian alas, syntyy diabeettinen sokki, joka voi olla hengenvaarallinen.

Tunnista oireet:

- Hikoilu, kalpeus, vapina.
- Ärtymys, levottomuus.
- Huimaus, sydämen tykytys.
- Näläntunne.
- Päänsärky, pahoinvointi.
- Näön hämärtyminen ja kaksoiskuvat.
- Poikkeava käytös (esim. levottomuus, äkkipikaisuus).
- Pahimmassa tapauksessa kouristuksia ja tajuttomuus, jos verensokeri laskee hyvin alhaiseksi.

Diabeettisen sokin ensiapu

- Anna välittömästi sokeripitoista syötävää tai juotavaa, mikäli autettava on tajuissaan ja pystyy itse syömään tai juomaan. Tajuttomalle henkilölle ei saa antaa mitään suuhun.
- Mikäli autettava ei toivu 10 minuutissa tai menee tajuttomaksi, soita hätänumeroon 112.
- Käännä tajuton henkilö kylkiasentoon.

Haavat

Verenvuodon tyrehtyttäminen ja haavan sitominen ovat ensiavun perustaitoja.

- Tyrehdytä mahdollinen verenvuoto.
- Puhdista haavasta lika juoksevan, viileän veden alla.
- Sulje pienen viiltohaavan reunat vastakkain haavateipillä.
- Peitä haava suojasidoksella.
- Hakeudu tarvittaessa hoitoon.
- Tarkista, että tetanus- eli jäykkäkouristusrokote on voimassa.
- Vuotavat, syvät ja likaiset haavat ja vähänkin suuremmat viiltohaavat kuuluvat aina lääkärin hoitoon. Haavan ulkonäöstä ei aina voi päätellä, onko syvemmälle kudoksiin syntynyt vaurioita.

Verenvuoto

Ulkoisen näkyvän verenvuodon määrää on vaikea mitata ja arvioida luotettavasti. Suuren verenhu-
kan (yli 20 %) seurauksena ihminen menee sokkiin.

Näin tyrehtytät verenvuodon:

- Tyrehdytä verenvuoto painamalla sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan. Voit myös pyytää loukkaantunutta painamaan itse vuotokohtaa.
- Auta loukkaantunut tarvittaessa istumaan tai makuulle
- Sido vuotokohtaan paineside joko käyttäen sidetarvikkeita tai muita saatavilla olevia välineitä, esimerkiksi huivia.
- Soita hätänumeroon 112, jos arvioit tilanteen sitä vaativan.
- Runsas verenvuoto voi johtaa verenkierron vakavaan häiriötilaan eli sokkiin. Huolehdi loukkaantuneen sokin oireenmukaisesta ensiavusta.

Mikäli haavassa on vierasesine, esim. naula tai puukko, sitä ei poisteta ensiavun yhteydessä. Jos esine vaikeuttaa hengitystä, tulee se välittömästi poistaa.

Sokki

Sokin oireet voivat olla seuraus suurista sisäisistä tai ulkoisista verenvuodoista, vaikeista murtumista, palovammojen tai rajun ripulin aiheuttamasta nestehukasta. Myös sydämen pumppausvoiman pettäminen tai voimakas allerginen reaktio voivat aiheuttaa sokkitilan.

Tunnista sokin oireet:

- Iho on kalpea ja kylmän hikinen.
- Henkilö on levoton, myöhemmin sekava.
- Hengitys on tihentynyt.
- Suu on kuiva, autettavalla on janontunne.
- Syke on nopea ja heikosti tunnettavissa.

Sokkipotilaan ensiapu:

- Aseta autettava lepoon, hänelle hyvään asentoon.
- Soita hätänumeroon 112.
- Suojaa kylmältä esimerkiksi huovalla tai takilla ja eristä kylmästä alustasta.
- Rauhoita.
- Älä tarjoa syötävää tai juotavaa.
- Seuraa hengitystä ja verenkiertoa.
- Anna tarvittaessa muu oireenmukainen ensiapu.

Kouristelu

Aivojen toimintahäiriöt voivat aiheuttaa tahattomia lihasnykäyksiä ja kouristuksia. Ihminen saattaa kouristella monesta eri syystä. Syinä voivat olla esimerkiksi epilepsia, aivoverenvuoto, korkea kuume tai tapaturma.

Tunnista oireet:

- Sairastunut menettää tajuntansa, kaatuu ja hänen vartalonsa jäykistyy.
- Jäykistymistä seuraavat nykivät kouristukset. Kouristelu kestää yleensä vain 1-2 minuuttia.

Kouristuskohtauksen ensiapu:

- Tee hätäilmoitus numeroon 112.
- Älä yritä estää kouristusliikkeitä, mutta huolehdi siitä, että autettava ei kolhi päätään tai muuten vahingoita itseään.
- Varmista esteetön hengitys.
- Käännä autettava kylkiasentoon heti, kun kouristukset vähenevät.
- Mikäli tiedät autettavan sairastavan epilepsiaa, tee hätäilmoitus numeroon 112, jos kouristelu pitkittyy tai jos kohtausta uusiutuu.
- Jos kohtausta menee itsestään ohi, varmista kuitenkin, että autettava on täysin toipunut ennen kuin jätät hänet.
- Ota yhteys lääkäriin, jos kyseessä on lapsen kuume-kouristus.

Myrkytys

Yleisimmät myrkytykset aiheutuvat alkoholista, lääkkeistä, myrkyllisistä kasveista tai sienistä.

Jos et havaitse uhrissa selkeitä myrkytyksen oireita ja kaipaat neuvoja, voit soittaa myrkytystietokeskukseen, puhelin 09 471 977 (24h/vrk)

Lääkkeiden yliannostukset

Soita 112 heti, jos epäilet autettavan hengen olevan uhattuna lääkkeiden yliannostuksesta johtuen.

Toimi näin

- Anna tajuissaan olevalle potilaalle hiilitabletteja, jos niitä on saatavilla.
- Laita tajuton, normaalisti hengittävä potilas kylkiasentoon.
- Kerää esiin kaikki löytämäsi lääkkeet ja lääkepurkit ensihoitajia varten.
- Älä anna potilaan nauttia alkoholia.

Myrkyllisen kasvin tai sienien nieleminen

Yritä saada selville mistä kasvista tai sienestä myrkytys on peräisin.

Toimi näin

- Tarkista ensin onko uhrilla suussa kasvia tai sientä.
- Anna lääkehiiltä pakkauksen ohjeen mukaan.
- Soita 112 tai myrkytystietokeskukseen, puhelin 09 471 977 (24h/vrk)

Palovammat

Palovamma on lämmön tai syövyttävän kemiallisen aineen aiheuttama kudostuho, jossa iho ja mahdollisesti myös sen alaiset kudokset vaurioituvat. Jos ihoa ei jäähdytetä, vamma laajenee syvempiin ihokerroksiin ja kipu jatkuu kauemmin.

Pienen palovamman ensiapu:

- Palovammaa jäähdytetään mahdollisimman pian viileällä vedellä 15–20 minuutin ajan.
- Rakkuloita ei saa puhkaista.
- Palovamman voi peittää puhtaalla suojasiteellä tai palovammojen hoitoon tarkoitettulla erikoissiteellä.

Milloin lääkäriin?

Jos palovamma on:

- tulehtunut
- kämmentä suurempi 2. asteen palovamma
- tai 3. asteen palovamma
- sähköpalovamma
- kasvojen tai käsien syvä palovamma
- hengitysteissä
- lapsella
- vanhuksella
- jotakin perussairautta sairastavalla henkilöllä esim. diabeetikon palovammat.

6.4 Tulipalo

Pelasta ja varoita

- Pelasta välittömässä vaarassa olevat ja varoita muita.
- Ohjatkaa ihmiset kokoontumispaikalle.

Sammuta ja rajoita

- Yritä alkusammutusta, vältä savua. Älä vaaranna itseäsi.
- Rajoita palon sekä savun leviämistä sulkemalla palotilaan johtavat ovet ja ikkunat.

Hälytä

- Käytä paloilmoitinpainiketta palokunnan hälyttämiseen sekä varoittaaksesi muita palokelloilla.
- Päästyäsi turvalliseen paikkaan soita numeroon **112** (myös käytettyäsi paloilmoitinpainiketta).
- Kerro mistä soitat ja missä palaa (osoite ja kerros) ja onko ihmisiä vaarassa.
- Älä katkaise puhelua ennen kuin saat luvan.

Opasta

- Opasta pelastushenkilöstö paikalle.
- Hätätilanteessa pelastuslaitosta ohjataan seuraavasti: Automaattisen palohälytyksen sattuessa ohjaus paloilmoitinkeskukselle (sijaitsee urheiluhallin sisäänkäynnin yhteydessä). Muussa tapauksessa ohjaus lähimmälle sisäänkäynnille

Hissin käyttö on tulipalon sattuessa ehdottomasti kielletty!

Evakuointitilanteessa kokoontumispaikka on: Satamakadun vastakkaisella puolella oleva parkkipaikka

Varakokoontumispaikka: Osoitetaan tarvittaessa

6.5 Tulipalo – toimintaohjeet, kun turvallinen poistuminen on estynyt

Joskus toisaalla riehuva tulipalo estää turvallisen poistumisen kiinteistöstä. Näissä tapauksissa on viisainta pysytellä savuttomassa tilassa ovet ja muut aukot suljettuina.

Jää palo-osastoon, jossa olet.

- Palo-oven takana on turvallista olla. Palo-ovet kestävät tulipaloa vähintään puoli tuntia.
- Hyppääminen korkealta johtaa kohtalokkaisiin seurauksiin, savuttomaan tilaan jääminen ei.

Mene ikkunan luo ja herätä huomiota. Jos et onnistu, ilmoita sijaintisi numeroon 112.

Noudata viranomaisten antamia ohjeita.

6.6 Toiminta palohälytystilanteessa

Rakennuksessa on automaattinen paloilmoitinlaitteisto, joka antaa hälytyksen pelastuslaitokselle. Palohälytyksen kuullessaan jokaisen on viipymättä poistuttava rakennuksesta.

- Ota mukaasi ulkovaatteet, jos ne ovat lähettyvilläsi.
- Sulje ovet ja ikkunat.
- Käytä poistumiseen lähintä mahdollista poistumistietä.
- Opasta asiakkaita ja vieraita.
- Soita turvallisesta paikasta numeroon **112** ja anna lisätietoja tilanteesta. Samalla varmistat, että hätäkeskus on saanut tiedon palosta.
- Siirry kokoontumispaikalle, älä jää sisäänkäyntien edustoille.
- Kokoontumispaikalta ei saa poistua ilman erillistä lupaa.

Kokoontumispaikka: Satamakadun vastakkaisella puolella oleva parkkipaikka

Vaara on ohi vasta, kun pelastuslaitos antaa luvan palata rakennukseen. Kiinteistön turvallisuushenkilöstö välittää tiedon sisälle siirtymisestä henkilökunnalle.

Turvallisuushenkilöstö ja henkilökunta välittävät tiedon oppilaille.

Henkilökunnan toiminta

- ohjaa oppilaat ja vieraat ulos lähintä turvallista poistumistietä pitkin kokoontumispaikalle.
- avustaa tarvittaessa liikuntarajoitteisia henkilöitä poistumaan.

Aluevalvojat

- tarkastavat oman alueensa tilat ja sulkevat niiden tilojen ovet, jotka on todettu tyhjiksi
- varmistavat uloskäynnit ja estävät pääsyn hälytyskohteeseen
- opastavat oppilaita ja vieraita lähimmälle poistumistielle ja kohti kokoontumispaikkaa

Vahtimestarit

- opastaa oppilaita ja vieraita ulos kokoontumispaikalle
- avaa mahdollisuuksien mukaan pääovet poistumisen helpottamiseksi

6.7 Toiminta kokoontumispaikalla

Kokoontumispaikka: Satamakadun vastakkaisella puolella oleva parkkipaikka

Kun ihmiset ovat poistuneet rakennuksesta ja edenneet kokoontumispaikalle, alkaa henkilökunnan edustaja johtaa toimintaa. Tilanteen mukaan on pohdittava, onko turvallista jäädä nimetyille kokoontumispaikalle, vai onko ihmiset ohjattava toisaalle: esimerkiksi ennalta sovittuun sisätilaan tai lähistöllä olevaan kiinteistöön.

Kokoontumispaikalta ei saa poistua ilman kokoontumispaikan vastuuhenkilön lupaa. Toimintaa kokoontumispaikalla johtaa kiinteistön turvallisuushenkilöstö. Turvallisuushenkilöstö tiedottaa tilanteen edistymisestä ja ilmoittaa milloin kiinteistöön saa palata.

Muistettavia asioita kokoontumispaikalla:

- mahdollisista loukkaantuneista huolehtiminen, ilmoitettava turvallisuushenkilöstölle
- liikuntarajoitteisista tai muuten vajaakuntoisista huolehtiminen
- ilmoitettava, mikäli tietää jonkun jääneen sisälle

Varakokoontumispaikka

Varakokoontumispaikka: Osoitetaan tarvittaessa

Mikäli kokoontumispaikka ei ole turvallinen, niin siirrytään suojelujohdon erikseen määrittämään turvalliseen varakokoontumispaikkaan. Myös viranomaiset osoittavat tarvittaessa suojapaikat pitempiaikaista suojautumista varten.

6.8 Liikuntarajoitteisen avustaminen hätätilanteessa

Liikuntarajoitteisten henkilöiden poistuminen rakennuksesta hätätilanteessa voi olla vaikeaa ja hädästä. Pyri auttamaan heitä mahdollisuuksiesi mukaan.

Huomioitavia asioita autettaessa liikuntarajoitteista henkilöä poistumisessa

- Auta liikuntarajoitteista poistumaan omien kykyjesi mukaan.
- Huolehdi auttamastasi henkilöstä myös ulospääsyn jälkeen.

6.9 Vesivahinko

Toimintaohjeet

- Katkaise sähköt vuotokohteesta ja sen läheisyydestä.
- Tyrehdytä vuoto esim. sulkemalla veden pääsulku, jos mahdollista.
- Ilmoita asiasta välittömästi:
  - huoltomiehelle: Oppilaitoskiinteistöt Oy, Rauman kaupunki Tilapalvelut, puh. 050

5293030, päivystys 050 5649702

- isännöitsijälle: Lauri Sillanpää
- Tarvittaessa ota yhteys hätänumeroon **112**.
- Veden pääsulku: C-osan pääty
- Lämmönjakohuone: Teknisissä tiloissa
- Sähköpääkeskus: SAMK: 1. kerroksen B-käytävän varrella.
- Kiinteistö: C-osan pääty, käynti ulkoa.

Mikäli vesivaara uhkaa rakennuksen ulkopuolelta

- Ilmoita kiinteistönhoidolle ja tarvittaessa hätäkeskukseen **112**.

6.10 Väkivallan uhatessa

Aseettomassa uhkaustilanteessa, toimi seuraavasti.

- Käyttäydy rauhallisesti ja pyri rauhoittamaan henkilö omalla käytökselläsi.
- Varmista, ettet käännä selkääsi tai ajaudu nurkkaan, jotta sinulla on aina pakotie uhkaavasti käyttäytyvän henkilön läheisyydestä.
- Mahdollisuuksien mukaan pyydä apua.
- Pakene ja auta muita pakenemaan paikalta

Pidä huolta omasta turvallisuudestasi. Pyri ohjaamaan uhkaava henkilö paikkaan, jossa hän ei voi olla vahingoksi muille. Tapauksen jälkeen ilmoita tapahtuneesta tarvittaessa poliisille.

Jos uhkaavalla henkilöllä on ase, toimi seuraavasti.

- Älä tee vastarintaa.
- Tee vain mitä uhkaaja käskee.
- Pyri mahdollisuuksien mukaan varoittamaan muita.
- Ovien sulkemisella voidaan rajoittaa henkilön kulkua kiinteistössä.
- Tilanteen jälkeen, soita **112**, jotta paikalle saadaan ammattiapua mahdollisimman nopeasti. Kuuntele ohjeita ja toimi niiden mukaan.

Jokainen uhkaus ja havainto mahdollisesta uhkatilanteesta on otettava vakavasti ja niistä on ilmoitettava välittömästi poliisille. Omalla käyttäytymisellä voi olla mahdollista vaikuttaa tilanteen kehittymiseen, ota siksi kaikki uhkatilanteet vakavasti ja pyri rauhoittamaan jo alkaneet tilanteet.

Toiminta ampuma-asetilanteessa

- Poistu vaara-alueelta, jos se on turvallisesti mahdollista.

Jos poistuminen ei ole turvallista:

- Mene luokkaan tai vastaavaan
- Lukitse ovi tai laita kalusteita oven/ ovien eteen siten, että oven painiketta ei voi käyttää
- Kasaa oven eteen kalusteita
- Sammuta valot
- Käy makaamaan oviseinän viereen, jos seinämateriaali on esim. tiiltä tai betonia tai etsi muuten turvallinen paikka
- Ota yhteys hätäkeskukseen 112 ja kerro tilanteesta. Ilmoita kerros, huoneen/ luokan numero
- Vältä muuten puhelimen käyttöä
- Jos käytävillä on savua, älä mene savuisiin käytäviin, pysy luokassa ja yritä tukkia mahdollisia aukkoja märillä vaatteilla tms.
- Odota poliisin/ pelastusviranomaisten/ koulun henkilökunnan lisäohjeita
- Toimi lisäohjeiden mukaisesti

6.11 Pommiuhka

Pommiuhkaus on usein perätön ja häiriintyneen ihmisen tekemä, mutta se on silti aina otettava vakavasti ja jokaisesta uhkauksesta tulee ilmoittaa poliisille. Tärkeää tilanteessa on säilyttää oma maltti ja rauhallisuus.

Jos vastaanotat pommiuhkaussitoon, ole rauhallinen ja toimi seuraavasti:

Kuuntele tarkasti uhkauksen esittäjän viesti:

- Mitä
  - Missä
  - Milloin
  - Miten
  - Kuka
-
- Tee puhelun aikana tarkkoja muistiinpanoja.
  - Tee puhelusta selkeä ilmoitus hätäkeskukseen 112.
  - Tee puhelusta viipymättä selkeä ilmoitus turvallisuushenkilöstölle, joka arvioi jatkotoimia.
  - Ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin saamiesi ohjeiden mukaisesti.

Vakavasti otettavissa ja kiireellisissä tapauksissa koko rakennus tyhjennetään välittömästi:

- Siirry ohjeiden mukaisesti kokoontumispaikalle.
- Ota mukaasi puhelin, avain, reppu ja välttämättömät henkilökohtaiset tavarasi.
- Toimi kokoontumispaikalla saamiesi ohjeiden mukaisesti.

ÄLÄ KOSKE OUTOIHIN ESINEISIIN JÄTÄ TIEDOTTAMINEN POLIISIN JA JOHDON TEHTÄVÄKSI.

Epäilyttävä esine tai uhkauskirje

- Älä koske esineeseen.
- Mikäli kyseessä on kirje tai muu vastaava, jota jo olet käsitellyt, paina mieleesi kohdat, joihin olet koskenut, ja sijoita kirje esimerkiksi muovitaskuun.
- Ilmoita välittömästi oman tilasi ja kiinteistön turvallisuudesta vastaaville henkilöille (ks. Turvallisuushenkilöstö-luku) sekä poliisille hätänumeroon **112**.
- Eristä aluetta mahdollisuuksien mukaan. Pidä mielessä tuleva mahdollinen poliisitutkinta (sormen- ja kengänjäljet ensiarvoisia todisteita).
- Älä hätäännä. Toimi poliisin sekä turvallisuushenkilöstön ohjeiden mukaisesti.

6.12 Yleinen vaaramerkki

Yleinen vaaramerkki on minuutin pituinen nouseva ja laskeva äänimerkki tai viranomaisen kuultama varoitus. Nousevan sekä laskevan jakson pituus on 7 sekuntia. Yleinen vaaramerkki tarkoittaa väestöä uhkaavaa välitöntä vaaraa.

Vaara ohi -merkki on yhden minuutin mittainen tasainen äänimerkki. Se on ilmoitus siitä, että uhka tai vaara on ohi.

Toimi näin kuultuasi yleisen vaaramerkin

- Siirry sisälle. Sulje ovet, ikkunat ja ilmastointi.
- Avaa radio ja odota ohjeita.
- Vältä puhelimen käyttöä, etteivät linjat tukkeudu.
- Älä poistu alueelta ilman viranomaisten kehotusta.

Kaasuvaara

Kaasuvaarasta annetaan yleinen vaaramerkki

Toimi seuraavasti

- Jos olet sisätiloissa ja haistat kaasua:
  - pysyttele sisällä, hakeudu yläkerrokseen, kuuntele radiosta lisätietoja
  - paina märkä vaate suun eteen ja hengitä sen läpi
- Jos olet ulkona, kun haistat kaasua etkä pääse sisälle:
  - kiirehdi kaasupilven alta sivutuuleen
  - pyri mahdollisimman korkealle, esimerkiksi mäen päälle

Lisätietoja kaasulta suojautumiseksi

- Pysäytä ilmastointilaitteet ja sulje ovet sekä ikkunat tiiviisti.
- Voit sulkea ja teipata myös sisäovet ja pysytellä tuulen alapuolisissa tiloissa.
- Kaasun hajun tuntiessasi voit hengittää kostean, huokoisen kankaan läpi.
- Viranomaiset ilmoittavat radiossa tai kaiutinautoilla milloin myrkkypilvi on haihtunut. Tuuleta sisätilat sen jälkeen huolellisesti.

Säteilyvaara

Säteilyvaarasta annetaan yleinen vaaramerkki.

Mene sisälle.

- Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmastointi.
- **Talon keskiosissa ja kellarissa on paras suoja. Ota joditabletit vasta viranomaisen kehotuksesta (joditabletteja tulisi olla 2/henkilö).**

Vältä ulkona liikkumista

Lisäohjeet

Lisäohjeita saat kaupunkisi pelastusviranomaisilta, tiedotusvälineistä sekä Yleisradion teksti-TV:n sivulta 867. Tietoa saat myös Säteilyturvakeskuksen Internet-sivuilta osoitteesta www.stuk.fi ja pelastustoimen sivuilta www.pelastustoimi.fi.

6.13 Sähkökatkot

Sähkökatkon sattuessa turvavalot jäävät palamaan.

Hissien käyttö sähkökatkon aikana ei ole mahdollista.

Toiminta sähkökatkon aikana

Sähköt katkeavat toimitilasta, mutta yleisten tilojen valot toimivat edelleen

- Jos mahdollista, tarkista sulakkeet toimitilan omasta ryhmäkeskuksesta.
- Mikäli ongelma ei ratkennut, niin ota yhteys kiinteistöhuoltoon (puh. 050 5293030).

Sähköt katkeavat sekä toimitilasta että yleisistä tiloista

- Käytä taskulamppua
- Tarvittaessa opasta muita

Sähkökatkon sattuessa myös hissit pysähtyvät. Mikäli jäät hissiin jumiin sähkökatkon tai muun vian vuoksi, toimi seuraavasti:

Ota yhteys hissihuollon vikapäivystykseen:

- Matkapuhelimella - (Schindler, 020 320500) tai
- Hississä olevalla hälytuspainikkeella. (Tämä ohjautuu suoraan hissihuollon vikapäivystykseen.)

Tarvittaessa voit soittaa hätänumeroon 112.

6.14 Sisälle suojautuminen

Sisälle suojautuminen on tarpeen mikäli kiinteistössä tapahtuu vakava väkivallan teko tai ilmenee sellaisen uhka. Suojautuminen tulee aina tehdä tilaan, jonka ovi voidaan lukita ja johon ei näe sisälle. Lasiseinäisissä opiskelu- ja toimistotiloissa ei voida suojautua. Mikäli uhka tulee opiskelun ollessa käynnissä lasiseinäisessä tilassa, ohjataan oppilaat turvallisempaan paikkaan.

Sisälle suojautumisessa on kaksi vaihetta/astetta.

Ensimmäinen vaihe/aste

Ensimmäiseen asteeseen/vaiheeseen siirtyminen tehdään mikäli kiinteistön lähialueella on väkivallan uhka, on tehty uhkaus vakavasta väkivallasta tai väkivallan uhka on kiinteistön sisällä.

Toimet:

- Ilmoitetaan uhasta yleiseen hätänumeroon **112**
- Käytävillä ja ulkona olevat oppilaat, vieraat ja henkilöt käsketään sisälle.
- Opetustilojen ovet lukitaan.
- Henkilökunta lukitsee ulko-ovet.
- Odotetaan lisätietoja viranomaisilta.

Toinen vaihe/aste

Toiseen asteeseen/vaiheeseen siirrytään, jos uhka on kiinteistön sisällä tai sen lähellä.

Toimet:

- Lukitaan opetustilan ovet.
- Sammutetaan tilojen valot ja suljetaan mahdolliset verhot.
- Matkapuhelimet sammutetaan tai kytketään äänettömälle.
- Opettajan tai tilan johtajan puhelimen oltava päällä, mutta äänettömänä.
- Tilan oven eteen kasataan esteitä.
- Opastetaan tilassa olevia pysymään matalina ja kalusteiden takana.

Ohjeita henkilökunnalle

Seuraavassa asioita, joita tulee ottaa huomioon hätäpoistumisen ja sisälle suojautumisen osalta etukäteen.

Osana jokapäiväistä toimintaa

- Opettele kulkemaan ja tuntemaan kiinteistön eri poistumisreittejä.
- Opettele laittamaan luokkatilan ovi takalukkaan.
- Selvitä kiinteistön kokoontumispaikkojen sijainnit.
- Ole mukana harjoituksissa ja tutustu aiheeseen liittyvään materiaaliin ja toimintaohjeisiin.
- Mieti mihin ja miten voisit suojautua tarpeen tullen.

Tilanteen aikana

- Ota tilanne haltuun - käytä kuuluvaa ääntä.
- Ohjaa ryhmäsi turvallisinta reittiä suojaisaan kokoontumispaikkaan.
- Viranomaiset johtavat pelastustoimintaa - sinä vastaat omasta ryhmästäsi.
- Jos selkeää ohjetta tai käskyä ei tule - suojaudutaanko sisään vai poistutaanko ulos - tee päätös!

Ratkaisuun vaikuttaa tilan sijainti ja sen antama suoja.

- Umpiseinäisessä, lukittavassa tilassa on turvallista suojautua.
- Lasiseinäisessä tilassa tai tilassa, jonka ovea ei saa lukittua, on vaikea suojautua.
- Jos turvallinen poistumisreitti on näkyvillä ja turvallinen, voi ulos kulkemista harkita.
- Jos poistumisreitti on kaukana eikä näkyvissä, ulos kulkeminen ei ole turvallista.
- Toimi tilanteen mukaan asteen 1 tai 2 mukaan.
- Tarvittaessa raportoi saamaasi tietoa viranomaisille.

Tilanteen jälkeen

- Palataan normaaliin toimintaan mahdollisuuksien mukaan.
- Tilanne tulee käsitellä oppilaiden ja henkilökunnan kanssa oppilaitoksen kriisiviestinnän mukaisesti.
- Älä anna lausuntoja tiedotusvälineille. Viranomaiset jaa etukäteen määritellyt henkilöt vastaavat tiedottamisesta.

6.15 Tapaturmien ennaltaehkäisy

Henkilökunta kuuluvan valvoo seuraavia kieltoja ja määräyksiä. Kaikista turvallisuutta vaarantavista tilanteista sekä tehdyistä toimenpiteistä tehdään ilmoitus esimiehelle.

1. Kiipeämiseen käytetään vain turvallisia ja tukevia tikkaita. Tikkaat pidetään lukkojen takana.
2. Lääkkeet, kemikaalit ja vaaralliset aineet pidetään lukkojen takana.
3. Veitset ja muut terävät esineet pidetään lukkojen takana.
4. Juokseminen sisällä ja muu tapaturma-altis tai raju liikehdintä on kiellettyä.
5. Käytävät ja kulkuväylät pidetään siistinä ja esteettöminä.
6. Vesi- ym. nesteläikät siivottava välittömästi lattialta.
7. Havaittaessa rikkoontunut tai muuten vaarallinen huonekalu tms. estetään sen käyttö ja hankitaan korvaava tilalle. Pihan penkkien osalta tehdään samoin tai ilmoitetaan kiinteistön haltijalle.

8. Rikkoutuneista askelmista ja muista kaatumisvaaroista ilmoitetaan heti rakennuksen omistajalle tai haltijalle, jolla on velvoite ryhtyä toimiin. Estetään liikkuminen vaarallisella alueella.
9. Talvikunnossapidon puutteista ilmoitetaan heti kiinteistöhuoltoon. Estetään liikkuminen vaarallisella alueella.
10. Lumien, jään tai muun esineen tippumisvaarasta ilmoitetaan heti kiinteistöhuoltoon. Estetään liikkuminen vaarallisella alueella. Mikäli vaara on välitön, soitetaan hätänumeroon 112.
11. Ulkoa liikkumista myrskyn tai muuten huonon tai vaikean sään aikana vältetään. Huonokuntoisista puista tai oksista ilmoitetaan heti kiinteistöhuoltoon. Estetään liikkuminen vaarallisella alueella. Välittömässä kaatumisvaarassa olevista puista tai tippuvista suurista oksista soitetaan hätänumeroon 112.

6.16 Defibrillaattorin (DEFIn) käyttö

Jokaiselle SAMKin kampukselle on sijoitettu neuvova puoliautomaattinen defibrillaattori (1-2 kpl) hätätapauksia varten.

Raumalla Defibrillaattorit sijaitsee: Kanalin ja Merimäen 1.krs aulassa.

Rauma, Kanali (1. krs) Ala-aulassa, pääoven läheisyydessä.

Rauma, Merimäki (1. krs) Ala-aulassa, auditorion läheisyydessä.

Laitteella annetaan (elottomalle) sydänpysähdyspotilaalle lyhytaikaisia sähköimpulsseja, jotka ohjautuvat sydänlihakseen elektrodien kautta. Laite tunnistaa automaattisesti ne sydämen rytmihäiriöt, joiden hoitoon tulee antaa defibrillaatioisku. Äkillinen sydänpysähdys on siis käyttöaihe defibrilloinnille.

6.17 SYDÄNPYSÄHDYS

Jos potilas ei ole herätettävissä eikä hengitä, **SOITA HÄTÄNUMEROON 112. Aloita välittömästi paineluelvytys ja pyydä muita tuomaan defibrillaattori.**

1. Kytke virta defibrillaattoriin.
2. Avaa harmaa elektrodirasia.
3. Kiinnitä elektrodit potilaan rintakehälle.
4. Potilaaseen EI SAA KOSKEA sydämen rytmin analysoinnin aikana!
5. Paina oranssia iskuapainiketta, jos kone kehottaa. Pysy IRTI POTILAASTA.
6. Jatka paineluelvytystä välittömästi iskun antamisen jälkeen. Seuraa jatkossa koneen antamia ohjeita. (Lähde: www.tammed.fi)

Defibrillaattorin käyttöohje A4

Paineluelvytys ja Defibrillointi -video

6.18 Use of defibrillator (DEF)

Each SAMK campus has one or two semi-automatic assisting defibrillators for cases of emergency.

The device generates short-term electric shocks to a (lifeless) cardiac arrest patient's heart muscle through electrodes. The device senses automatically those heart arrhythmia states where a defibrillator shock is needed. A sudden cardiac arrest is thus the cause for defibrillation.

CARDIAC ARREST

If the patient cannot be awakened and s/he does not breathe, DIAL THE EMERGENCY NUMBER 112. Start cardio- pulmonary resuscitation and ask others to bring you the defibrillator.

1. Switch on the FRx-defibrillator.
2. Take the pads out of the grey pads case.
3. Place the pads on the patient's clean and dry chest as directed.
4. The patient MUST NOT BE TOUCHED during the heart rhythm analysis.
5. Press the blinking orange shock button, if the device instructs you to do so. DO NOT TOUCH THE PATIENT.
6. Continue the cardiopulmonary resuscitation immediately after you have given the shock. Follow the instructions given by the device. (Source: Tammed.fi)

Instructions for use

Operating instructions for defibrillator (A4)

Cardiac massage and defibrillation video

7 Väestönsuojelu

Väestönsuojan tarkoitus on suojella ihmisiä sortumilta, räjähdyspaineelta, sirpaleilta, kaasuilta, säteilyltä ja tulipaloilta. Kiinteistössä on 3 väestönsuojaa. Jokaiselle väestönsuojalle on suositeltavaa valita väestönsuojanhoitaja ja hoitajan apulainen. Kiinteistön väestönsuojanhoitajien on hyvä opetella väestönsuojan laitteiden käyttö ja suojan käyttökuntoon laitto.

Kiinteistössä on 3 väestönsuojaa:

Sijainti	Suojaluokka	Pinta-ala	Suojapaikkoja	Varusteiden sijainti
C151	S1	90 m ²	120	Väestönsuoja
C152	S1	44 m ²	59	Väestönsuoja
C172	S1	65 m ²	86	Väestönsuoja

Kolme kiinteistön väestönsuojista on luokkaa S1. Suojaluokan S1 väestönsuoja on uudempi suoja, joka on rakennettu vuoden 1971 jälkeen. Tässä suojamallissa on mahdollista viipyä pitkiä aikoja. Suojassa on käsikäyttöinen tai koneellinen ilmanotto, joka on varustettu esisuodattimella ja aktiivihiili-hiukkassuodattimella.

Viranomaiset antavat ohjeita radiossa, jos on siirryttävä yleisiin väestönsuojoihin ja tiedon siitä, mihin yleisistä väestönsuojista ihmiset siirtyvät. Siirtyminen väestönsuojoihin tapahtuu siis aina viranomaisten kehotuksesta. Normaaliaikana tapahtuvat onnettomuudet eivät yleensä koskaan edellytä väestönsuojaan suojautumista, vaan sisälle suojautuminen riittää. Yleisissä väestönsuojissa on Suomessa yhteensä 110 000 suojapaikkaa.

8 Irtaimiston säilytys

Erilaisten tavaroiden säilyttämisestä voi aiheutua tulipalon syttymisen tai leviämisen vaara, turvallisen poistumisen estyminen hätätilanteessa sekä tulipalon sammuttamisen vaikeutuminen.

Rakennuksen uloskäynnit on aina pidettävä kulkukelpoisina ja esteettöminä.

Uloskäytävät, porrashuoneet, sisäiset käytävät ja varastojen kulkureitit

- Ei saa säilyttää mitään tavaraa.

Rakennusten alla tai läheisyydessä

- Ei saa säilyttää helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa rakennusten seinustoilla, mm. roska-astiat, pahvipinot ja kuljetuslavat

Huom!

- Pelastusviranomainen voi yksittäistapauksissa antaa poikkeuksia, esimerkiksi säilytettäväksi isomman määrän tai sallia säilytyksen eri paikassa tai rajoittaa säilytystä, jos turvallisuus sitä vaatii

9 Liitteet

Tässä pelastussuunnitelmassa on seuraavat liitteet:

- Liiketilän haltijan velvollisuudet
- Alkusammuttimien käyttöohjeet

Lisäksi dokumentin lopussa on seuraavat liitteet:

- Väestönsuojat

Liite A Liiketilän haltijan velvollisuudet

Tilän haltijan tai toiminnanharjoittajan on mahdollisuuksiensa mukaan valvottava, että työpaikalla noudatetaan tulipalon ja muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä. On suositeltavaa nimetä turvallisuudesta vastaava henkilö, joka huolehtii turvallisuusasioista ja toimii yhteistyössä kiinteistön vastuuhenkilöiden kanssa.

Tilanhaltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että rakennus, rakennelma ja sen ympäristö pidetään sellaisessa kunnossa, että

- tulipalon syttymisen, tahallisen sytyttämisen sekä leviämisen vaara on vähäinen
- rakennuksessa olevat henkilöt pystyvät tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan rakennuksesta tai heidät voidaan pelastaa muulla tavoin
- pelastustoiminta on tulipalon tai muun onnettomuuden sattuessa mahdollista.

Helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa ei saa säilyttää ullakolla, kellarissa, kulku- tai poistumisteillä, rakennuksen alla tai sen välittömässä läheisyydessä.

Seuraavat varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti:

- sammutusvälineet
- palonilmaisu-, hälytys- ja muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet
- poistumisreittien opasteet ja valaistus.

Tilän haltija ja toiminnanharjoittaja vastaavat osaltaan laitteiden kunnosta ja ilmoittavat epäkohdista vastuuhenkilölle.

Tilän haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan

- ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä
- varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa
- varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät
- ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.

Liite B Alkusammuttimien käyttöohjeet

B.1 Sammuttimet

- Kierrä sammutinta ylösalaisin ja ravista sammutinta, tämä varmistaa jauheen juoksevuuden.
- Vedä varmistinsokka irti.
- Lähesty paloa tuulen suunnasta.
- Jos olet sisällä lähesty matalana lattianrajassa, tämä parantaa näkyvyyttä.
- Ota sammuttimen letkun päästä ote ja suuntaa sammutusaine liekkien juureen, älä katko liekkejä.
- Aloita sammuttaminen edestä ja jatka taaksepäin, tai alhaalta ylöspäin.
- Sammutusta voi tehostaa edestakaisin suuntautuvalla liikkeellä.
- Koko palava alue on peitettävä sammutepilveen.
- Liekkien sammuttua sammuttamisen voi lopettaa.
- Tarkkaile palanutta kohdetta ja varmistu, että palo on sammunut.
- Mikäli kohde syttyy uudelleen, toista sammutus.

B.2 Sammutuspeitteet

- Ota kiinni peitteen nurkista ja suojaa kätesi peitteen sisään.
- Astu jalalla peitteen päälle, tämä estää liekin tulon kasvoille.
- Jos olet ulkona, lähesty paloa tuulen suunnasta.
- Ojenna kädet suoriksi.
- Levitä peite palon päälle.
- Pidä peitettä tiiviisti palon päällä ja varmistu, että palo on sammunut.
- Suojaa itsesi peitteen nostamisen aikana, palo voi syttyä uudelleen.
- Varmista vielä kerran, että palo on sammunut.

B.3 Pikapaloposti

- Avaa pikapalopostikaappi. Riko tarvittaessa muovinen lukonsuojus esimerkiksi kolauttamalla sitä kyynärpäällä.
- Avaa sulkuventtiili ja vedä ulos tarvitsemasi määrä letkua.
- Käännä letkun päässä oleva suutin auki ja aloita sammuttaminen turvallisen matkan päästä.
- Suuntaa vesisuihku liekkien juureen ja jatka sammuttamista kunnes palo on sammunut.
- Varmista että palo on sammunut. Tukahduta tai kastele vielä mahdollisesti kytevät kohdat.

Älä aseta itseäsi vaaraan. Vältä savun hengittämistä. Mikäli palon sammutus ei onnistu, siirry turvaan. Sulje tilan ovi rajoittaaksesi paloa.

VÄESTÖNSUOJAT – YLEISTÄ TIETOA NOPEASTI

Väestönsuoja on tarkoitettu väestön suojaamiseen sotilaallisen hyökkäyksen aikana. Normaalioloissa väestönsuoja on usein harrastustilana tai varastona.

Väestönsuojalla tarkoitetaan rakennukseen tai sen yhteyteen tehtyä erillistä tilaa tai erillistä rakennusta, jonka tehtävä on antaa ihmisille suojaa siellä, missä ihmiset normaalistikin liikkuvat, käyvät töissä ja asuvat. Väestönsuoja suojaa räjähdys- ja sirpalevaikutuksilta, rakennussortumilta, paineaalloilta, tulipaloilta, kemiallisilta taisteluvälineiltä ja ionisoivalta säteilyltä.

Väestönsuojan käyttöönotto

Kun tilanne edellyttää väestönsuojien käyttökuntoon laittamista, asiasta tulee viranomais määräys. Suojat on laitettava käyttö- ja suojautumiskuntoon viimeistään 72 tunnin kuluessa määräyksestä, minkä jälkeen ihmiset voivat siirtyä niihin. Käyttöönoton tekee väestönsuojan hoitaja.

Väestönsuojan hoitaja

Väestönsuojan ylläpidosta ja kunnostuksista vastaa väestönsuojan omistaja, esimerkiksi rakennuksen omistaja. Jokaiseen väestönsuojaan on suositeltavaa nimetä oma väestönsuojanhoitaja, joka vastaa mm. suojan kunnossapidosta ja käyttökuntoon saattamisesta. Väestönsuojan hoitaja voi olla esim. kunnossapidon henkilö, mutta olisi suositeltavaa, että väestönsuojan hoitaja olisi kiinteistössä asuva tai oleskeleva henkilö. Suojaustilanteessa väestönsuojan hoitaja toimii väestönsuojan sisällä.

Väestönsuojan omistajan on varmistettava väestönsuojan koneiden ja laitteiden toimintakunnossa pysyminen sekä varusteiden kunto säännöllisellä kunnossapidolla valmistajan antamien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi joka 10. vuosi tulee tehdä suojan tiiveyskoe, jolloin testataan suojan käyttökunto todellisesti. Huolloissa ja tarkastuksissa havaitut puutteet ja viat tulee korjata.

Milloin tulee suojautua väestönsuojaan?

Väestönsuojaan suojaudutaan vasta viranomaisen käskystä, käyttökuntoon laiton jälkeen! Ennen käyttökuntoon laittoa väestönsuoja ei suojaa kuin rakenteidensa verran. Esimerkiksi ilmanvaihto ja suojan tiivistykset eivät ole automaattisesti toiminnassa.

Missä väestönsuojani on?

Väestönsuoja löytyy useimmiten isompien taloyhtiöiden tai työpaikkojen yhteydestä ja ovat näiden kiinteistöjen asukkaiden tai työntekijöiden käytössä. Väestönsuojapaikkoja on myös julkisten tilojen yhteydessä, kuten kouluissa ja päiväkodeissa, joissa ne on tarkoitettu kiinteistön käyttäjien tarpeisiin. Yleensä väestönsuojat sijaitsevat kellarikerroksessa, maan tasolla tai ne ovat osa erillisiä rakennuksia esimerkiksi ulkovarastojen yhteydessä. Väestönsuojat on merkitty kansainvälisellä merkillä, joka on sininen kolmio oranssilla pohjalla. Tieto väestönsuojasta tai -paikoista löytyy varmimmin kiinteistön pelastussuunnitelmasta tai isännöitsijältä.

Pienemmissä taloyhtiöissä tai omakotitaloissa ei väestönsuojaa yleensä ole.

Yleiset väestönsuojat ovat yleisessä käytössä ja tarkoitettu suojaksi lähinnä liikkuvalla väestöllä, mutta mahdollisesti myös heille, joilla ei ole suojapaikkaa kotona tai työpaikalla. Monilla alueilla ei ole lainkaan yleisiä suojatiloja tai ne eivät riitä kaikille. Tällöin suojatoimista vastaavat asukkaat itse ja he suojautuvat tilapäisiin suojiin eli käytännössä kotona sisätiloihin.

Väestönsuojien suojautuminen ei ole monessa tilanteessa ensimmäinen toimenpide, vaan väestö siirretään ensisijaisesti turvallisemmalle alueelle. Alueen evakuoinnista ilmoitetaan viranomaisten toimesta!

Sisälle suojautuminen

Sisälle suojautuminen on yksi vaaratilanteiden toimintamalli, eikä sinänsä liity poikkeustilanteisiin tai sodan uhkaan. Sisälle suojautuminen voi tapahtua esimerkiksi myös kemikaalionnettomuuden tai lähistöllä olevan tulipalon johdosta. Tällöin ovet, ikkunat ja ilmanvaihtoaukot suljetaan sekä kaikki raot tiivistetään esimerkiksi tuorekelmulla tai ilmastointiteipillä. Jos kiinteistössä on koneellinen ilmanvaihto, sen keltainen hätäpysäytyspainike löytyy yleensä aulatilanteiden seinältä. Sisälle suojautumisesta ilmoitetaan yleisellä vaaramerkillä ja/tai hätätiedotteella esimerkiksi television tai 112-sovelluksen kautta.

Mitä mukaan väestönsuojaan? Mitä ei saa tuoda?

Omaan käyttöön elintarvikkeita 2–3 vuorokauden tarvetta varten, juomaa, henkilökohtaiset lääkkeet ja hygieniatarvikkeet, vuodevaatteet (esim. makuupussi ja retkialusta), taskulamppu ja paristoja, joditabletteja ja lisäksi mukaan voi ottaa ajanvietettä sekä tarvittaessa korvatulpat.

Väestönsuojaan ei saa tuoda lemmikkejä, alkoholia, huumeita, aseita, lämpöä tuottavia laitteita (kaasukeitin, myrskylyhty jne.) eikä pahanhajuisia tuotteita. Suojassa ei saa tupakoida.

Miten kauan väestönsuojassa voi olla?

Väestönsuojaan kuuluu lakisääteisesti erilaisia laitteita ja tarvikkeita, joiden avulla varmistetaan mm. ilmanvaihto tilanteissa, jolloin ulkona on myrkyllistä kaasua tai radioaktiivisia aineita. Suojautumisaika riippuu vaarasta. Nykyisin lähtökohtana pidetään maksimissaan noin kolmen vuorokauden mittaista yhtäjaksoista suojautumisaikaa. Todennäköisesti sodan kaltaisessa tilanteessa suojia käytettäisiin esimerkiksi yöpymiseen sekä lyhytkestoisin suojautumisiin. Viranomaiset antavat tällöin suojautumista koskevat ohjeet.

Kotivara

Väestönsuoja-asioista riippumatta kuntalaisen yksi tärkeimmistä teoista varautumisessa on riittävän kotivaran pitäminen. Kotivara tuo turvaa myös pienemmissä häiriötilanteissa, esimerkiksi sähkökatkoksen tai sairastumisen yhteydessä. Kotiin olisi hyvä varata kolmen päivän varaksi riittävä määrä ruokaa, juotavaa / kannellisia astioita veden säilyttämiseen, lääkkeitä, käteistä rahaa ym. omassa arjessa tarpeellista. Olisi hyvä varautua esim. pitkiin sähkökatkoksiin, vedenjakelun häiriöihin tai maksuliikenteen häiriöihin. Kotivaraa hyödynnetään myös väestönsuojaan siirryttäessä, sillä asukkaiden on tuotava mukanaan mm. omat ruoat.

Lähteet:

Suomen pelastusalan keskusjärjestö SPEK, väestönsuojelu

<https://www.spek.fi/turvallisuus/varautuminen-kotona/vaestonsuojelu/>

Pelastustoimi, väestönsuojelu

<https://pelastustoimi.fi/pelastustoimi/varautuminen/vaestonsuojelu>

Sisäministeriö, väestönsuojat

<https://intermin.fi/pelastustoimi/vaestonsuojat>

Omatoiminen varautuminen, kotivara <https://72tuntia.fi/>